

YHDISTYNEIDEN KANSAKUNTIEN YMPÄRISTÖKOKOUS UNEAN KUODES ISTUNTO 26.2.–1.3.2024; VALTUUSKUNNAN ASETTAMINEN

Yhdistyneiden kansakuntien ympäristökokous UNEAn taustaa

Yhdistyneiden kansakuntien (YK) ympäristöohjelma UNEP (United Nations Environment Programme) perustettiin vuonna 1972 Tukholmassa. Ympäristöohjelman tehtävänä on edistää ympäristöllisesti kestävästä kehityksestä YK-järjestelmässä sekä toimia ympäristön tilan puolestapuhujana. Ohjelmalla on tärkeä normatiivinen rooli kansainvälisessä ympäristöyhteistyössä. Työ pohjautuu kansainvälisöikeudellisiin instrumentteihin ja ympäristöohjelman tuottamaan arviointityöhön. UNEP tarjoaa sopimussihteeristöpalveluja useille monenvälisille ympäristösopimuksille ja tieteellisille paneeleille sekä antaa tukea kansainvälisten ympäristösopimusten täytäntöönpanossa. Ympäristöohjelmalla on myös keskeinen rooli neuvoteltaessa uusia kansainvälisiä ympäristösopimuksia ja toimenpideohjelmia. Ohjelman käytännön työ kehitysmaissa pohjautuu alueelliselle yhteistyölle ja maatasolla se toimii osana YK-järjestöjen maatiimejä.

YK:n yleiskokous vahvisti vuonna 2013 ympäristöohjelman hallintoneuvoston nimen vaihtamisen YK:n ympäristökokous UNEA:ksi (United Nations Environment Assembly). YK:n ympäristökokous UNEA:n jäseniä ovat kaikki YK:n jäsenmaat.

Suomi on ollut YK:n ympäristöohjelman pitkäaikainen tukija. Suomen yleisrahoitus UNEPin ympäristörahoitukseen vuonna 2023 oli 2,5 miljoonaa euroa.

Kokouksen sisältö

YK:n ympäristökokouksen kuudes istunto (UNEA-6) järjestetään Nairobissa UNEPin päämajassa 26.2.-1.3.2024. Istuntoa edeltää 19.-23.2.2024 järjestettävä avoin pysyvien edustajien komitean kokous (Open-ended Committee of the Permanent Representatives, OECPR), jossa käydään UNEA-6-kokousta valmistelevat virkamiesneuvottelut päätöslauselmista.

UNEA-6 -istunnon teema on planetaarisen kolmoiskriisin (ilmastonmuutos, luontokato ja ympäristön pilaantuminen) ratkaiseminen kansainvälisen yhteistyön avulla ("Effective, inclusive and sustainable multilateral actions to tackle climate change, biodiversity loss and pollution"). Istunnossa on määrää sopia planeetan kolmoiskriisin ratkomista koskevia toimia käsittelevästä ministerijulistuksesta puheenjohtajamaa Marokon johdolla.

Kokouksessa neuvotellaan päätöslauselmista, joita on tähän mennessä (14.12.) pöydätty 17 kappaletta. Päätöslauselmissa käsitellään mm. ilmastonmuokkausta, mineraalien ja metallien kestävästä hallinnasta, konfliktien aiheuttamia ympäristötuhoja, ilman laatua, kemikaali- ja jätehallintoa, haitallisia torjunta-aineita, luontopohjaisten ratkaisujen hyödyntämistä, kiertotaloutta sekä veden käyttöä, suojelua ja hallintoa.

Suomen valtuuskunta

Tarkoituksena on, että valtioneuvosto asettaisi kokoukseen valtuuskunnan, jonka puheenjohtajaksi nimettäisiin ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen. Valtuuskunnan varapuheenjohtajiksi nimettäisiin suurlähettiläs Pirkka Tapiola Suomen Nairobien suurlähetystöstä sekä hallinto- ja kansainvälisten asiain ylijohdaja Ismo Tiainen ympäristöministeriöstä.

Valtuuskunnan muiksi jäseniksi nimettäisiin kansainvälisten ja EU-asiain yksikönjohtaja Annika Lindblom ympäristöministeriöstä, neuvotteleva virkamies Marjaana Kokkonen ympäristöministeriöstä, neuvotteleva virkamies Tuulia Toikka ympäristöministeriöstä, neuvotteleva virkamies Hinni Papponen ympäristöministeriöstä, erityisasiantuntija Riikka Yliluoma ympäristöministeriöstä, erityisasiantuntija Turo Hjerppe ympäristöministeriöstä, asiantuntija Juulia Suuronen ympäristöministeriöstä, ministerin erityisavustaja Lyudia Ylönen ympäristöministeriöstä, ympäristö- ja ilmastodiplomatian yksikönpäällikkö Anna Merrifield ulkoministeriöstä, ilmasto- ja ympäristölähettiläs Kerstin Stendahl ulkoministeriöstä, lähetystöneuvos Laura Rajaniemi ulkoministeriöstä, lähetystöneuvos Virpi Turunen ulkoministeriöstä, kehityspolitiikan neuvonantaja Outi Myatt-Hirvonen ulkoministeriöstä, pysyvän edustajan sijainen Katariina Oivo Suomen Nairobien suurlähetystöstä, YK-koordinaattori Julia Keipi Suomen Nairobien suurlähetystöstä, ylilääkäri Anneli Törrönen sosiaali- ja terveysministeriöstä ja lääkintöneuvos Mikko Paunio sosiaali- ja terveysministeriöstä.

Valtuuskunnan asiantuntijoiksi nimitettäisiin tutkimusjohtaja Eeva Primmer Suomen ympäristökeskuksesta, tutkimusprofessori Tommi Kauppila Geologian tutkimuskeskuksesta, kansanedustaja, ympäristövaliokunnan puheenjohtaja Jenni Pitko, kansanedustaja, ympäristövaliokunnan jäsen Pauli Aalto-Setälä eduskunnasta, johtava asiantuntija Minna Ojanperä Elinkeinoelämän keskusliitosta, Afrikan aluejohtaja Esa Rantanen Business Finlandista, ohjelmajohtaja Anne Tarvainen WWF Suomesta, hankekoordinaattori Emma Viitanen WWF Suomesta, vaikuttamistyön vastaava Jenni Kauppila YK-liitosta sekä nuorten luontodelegaatti Elo Vanhanen Allianssista.

Osa valtuuskunnan jäsenistä osallistuu kokoukseen vain etäyhteydellä.

Toimivalta

Valtioneuvoston ohjesäännön 3 §:n 7 kohdan mukaan valtioneuvoston yleisistunto käsittelee ja ratkaisee valtuuskunnan asettamisen kansainvälistä kokousta varten, kun asia koskee useampaa kuin yhtä ministeriötä eikä asia kuulu tasavallan presidentin ratkaistavaksi. Kokouksen merkittävyys ja odotettavat lopputulokset eivät ole luonteeltaan sellaisia, että valtuuskunnan asettaminen edellyttäisi tasavallan presidentin päätöstä. Edellä esitetyn johdosta esitetään, että valtioneuvosto asettaa Suomen valtuuskunnan Yhdistyneiden kansakuntien ympäristökokous UNEAn kuudenteen istuntoon.

